

Cap sur l'école inclusive
en Europe

Παιδαγωγικό φύλλο εργασίας

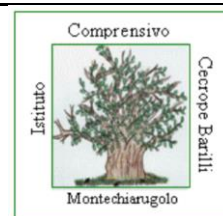
Σχεδιάζοντας μια μαθησιακή ενότητα

Κορμός Ο του σεμιναρίου επιμόρφωσης

Επικοινωνία: Maria Rosaria Alongi

I .C. « Cecrope Barilli » di Montechiarugolo (PR) Italie

<http://www.icmontechiarugolo.gov.it/>

Τίτλος : Σχεδιάζοντας μια μαθησιακή ενότητα

Γενικός ορισμός: Σύντομη περιγραφή των στόχων και της δραστηριότητας

Ένας οδηγός για σχεδιασμό μαθησιακών ενοτήτων σύμφωνα με τις αρχές της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης.

Χρήση/Τομέας εφαρμογής

Αυτός ο οδηγός είναι κατάλληλος για το σχεδιασμό ενοτήτων μάθησης σε δημοτικά και σχολεία της δευτεροβάθμιας (ηλικίας 5 έως 19 ετών).

Αρχές και θεωρητικά θεμέλια

Η αυξανόμενη συνειδητοποίηση ότι οι τάξεις είναι ετερογενείς με στην κανονική τους σύνθεση ενισχύει την ανάγκη για μια συνεκτική εκπαίδευση που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες όλων. Η τυπική εκπαίδευση πρέπει να εξελιχθεί ώστε να ανταποκρίνεται επαρκώς στις διαφορές και τις δυσκολίες. Η ποιοτική ένταξη απαιτεί ποιοτική εκπαίδευση, περισσότερη ποιότητα στις κανονικές καταστάσεις που όλοι συναντούμε στο σχολείο (δηλαδή στην εκπαίδευση). Ο Dario Ianes μιλάει για «ειδική κανονικότητα», δηλαδή για μια πλουσιότερη εκπαιδευτικο-παιδαγωγική ομαλότητα, εμπλουτισμένη συνεχώς από αυτές τις μικρές λεπτομέρειες που είναι απαραίτητες για ένα άτομο, αλλά χρήσιμες σε όλους.

Ο στόχος της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης είναι "να διασφαλιστεί ότι όλοι οι μαθητές επιτυγχάνουν το υψηλότερο δυνατό επίπεδο μάθησης και κοινωνικής συμμετοχής, ενισχύοντας τις υπάρχουσες διαφορές στην τάξη".

(Βλέπε Θεωρητικό Φύλλο Πόρων: "Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες για Συμπεριληπτική Εκπαίδευση").

Παρουσίαση της μεθοδολογίας

Ορισμός των στόχων, των γνώσεων (γνωρίζω), και των δεξιοτήτων (ξέρω να κάνω).

Ο καθορισμός στόχων είναι μια θεμελιώδης φάση του εκπαιδευτικού σχεδιασμού. Στην πραγματικότητα, όταν προετοιμάζεται κανείς να σχεδιάσει μια μονάδα μάθησης, το πιο σημαντικό είναι να προσδιορίσει το στόχο που θέλει να επιτύχει. Πρέπει να είναι σαφής, ακριβής και μετρήσιμος. Μόλις καθοριστεί ο στόχος, οι γνώσεις και οι δεξιότητες που απαιτούνται για την επίτευξη του στόχου αυτού θα προσδιοριστούν αναλόγως.

Οι χώροι

Για να είναι πιο αποτελεσματική η παιδαγωγική δράση, είναι αναγκαίο να δομηθεί μόνιμα ο χώρος με λειτουργικό τρόπο, ανάλογα με την οργάνωση και τους στόχους της εργασίας, προβλέποντας: ατομικά τραπέζια, τραπέζια 4- 5 άτομα, τραπέζια σχήματος U, στρογγυλά τραπέζια, καρέκλες σε κύκλο, καρέκλες σε ημικύκλιο, χώρο για καθιστούς στο πάτωμα κ.λπ.

Χρόνος : οι φάσεις της παιδαγωγικής-γνωστικής διαδικασίας

1) Παιδαγωγικό συμβόλαιο

Η συναισθηματική και γνωστική απόσταση του εκπαιδευτικού είναι ένα στοιχείο που μπορεί να εμποδίσει και να μην διευκολύνει τη μάθηση. Από την άλλη πλευρά, η συναισθηματική και γνωστική εγγύτητα του δασκάλου μπορεί να διευκολύνει τη μάθηση.

Η σύμβαση κατάρτισης είναι η ρητή και συμμετοχική δήλωση της σχολικής εργασίας. Βρίσκεται μεταξύ του δασκάλου και του μαθητή.

Ενημέρωση της τάξης για το περιεχόμενο ή διαπραγμάτευση για να δομήσει τους στόχους της δράσης της, να προβλέψει ή να συμφωνήσει τη μέθοδο εργασίας, για να δωθεί στους μαθητές η αξιοπρέπεια των ανθρώπων ως ενεργών όντων στις εκπαιδευτικές διαδικασίες. Προσφορά πραγματικών ευκαιριών για δημοκρατία, αυξάνει την προθυμία για μάθηση, κίνητρα για συνεργασία. Μετάδοση στους μαθητές, ακόμη και σταδιακά, μερικών από αυτές τις "δυνάμεις" που ο καθηγητής ασκεί συνήθως μόνος, οδηγώντας σε ανευθυνότητα, αδιαφορία και εξάρτηση.

2) Φάση ξεκινήματος

Αυτή η φάση ζεστάματος έχει ως στόχους να :

- Φέρει όλες τις θετικές προσδοκίες για το τι ελπίζει κανείς να είναι ικανός να κάνει ή τα αρνητικά συναισθήματα και τις εντάσεις.
- Να υπενθυμίσει τις προηγούμενες εμπειρίες, τις γνώσεις που έχουν ήδη αποκτηθεί.
- Να προεξοφλεί και να έχει μια γενική εικόνα του θέματος, προκειμένου να δημιουργήσει κοινές προκαταλήψεις, εκθέτοντας τους μαθητές σε όλο και πιο δύσκολες εμπειρίες.
- Να διευκολύνει τη μετέπειτα κατανόηση με εξηγήσεις συγκεκριμένων όρων, κλειδιών ανάγνωσης, πιο αφηρημένων γενικών εννοιών.

Αυτή η φάση επιτρέπει στον καθηγητή να προσδιορίσει ποιες προϋποθέσεις πρέπει να ενισχυθούν, σε ποιες πτυχές πρέπει να επικεντρωθεί, πώς να προσωποποιήσει τις επόμενες φάσεις.

3) Φάση καθαρά μάθησης

Κατά τη διάρκεια των δύο πρώτων φάσεων, ο δάσκαλος προετοιμάζει τις βέλτιστες συνθήκες ώστε η μάθηση να μπορεί πράγματι να συμβεί και έτσι ο στόχος να επιτευχθεί από όλους.

Η διδασκαλία είναι να ενεργεί με τέτοιο τρόπο ώστε να καθοδηγεί τις διαδικασίες αναπαράστασης της πραγματικότητας. Είναι η επαγγελματική ενέργεια με την οποία η γνώση που θεωρείται απαραίτητη και έγκυρη διατίθεται στη διάθεση για μάθηση του μαθητή.

Ο δάσκαλος παίζει ρόλο καθοδηγητή και μεσολαβητή που δεν καθορίζει μηχανικά τη μαθησιακή διαδικασία, η οποία λαμβάνει χώρα ανάλογα με το χρόνο και τις συνθήκες του μαθητή.

Η διαδικασία διδασκαλίας / εκμάθησης πραγματοποιείται μέσω γνωστικών διαμεσολαβητών που υλοποιεί ο δάσκαλος. Τοποθετούνται μεταξύ της πραγματικότητας και της αναπαράστασης, μεταξύ του θέματος και του μαθησιακού αντικειμένου.

Ο Elio Damiano μιλά για τέσσερις διαμεσολαβητές: ενεργό, εικονικό, αναλογικό, συμβολικό.

Οι διαμεσολαβητές που βρίσκονται πιο κοντά στην εξωτερική πραγματικότητα είναι ενεργοί διαμεσολαβητές, δηλαδή μια άμεση εμπειρία.

Ο δεύτερος διαμεσολαβητής κατά σειρά απόστασης προς την πραγματικότητα είναι ο εικονικός. Αναπαρίσταται από σχέδια, φωτογραφίες, χάρτες, μοντέλα και μακέτες, αλλά και από ταινίες, μαγνητοσκοπήσεις ή δυναμικές εικόνες.

Ο τρίτος διαμεσολαβητής είναι ο αναλογικός : σκηνοθεσίες, προσομοιώσεις, παιχνίδια ρόλων.

Τέλος, σε απόσταση από την εξωτερική πραγματικότητα, βρίσκουμε τον συμβολικό μεσολαβητή: γράμματα, αριθμούς και άλλους τύπους συμβόλων που αντιπροσωπεύουν τις μεταβλητές και τις σχέσεις τους.

ΠΙΝΑΚΑΣ ανάλυσης των παιδαγωγικών διαμεσολαβητών του E. Damiano
ΑΞΟΝΑΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ (τάξη απόστασης σε σχέση με την πραγματικότητα)

Πραγματικότητα

Αναπαράσταση της πραγματικότητας

ΕΝΕΡΓΟΣ	ΕΙΚΟΝΙΚΟΣ	ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΣ	ΣΥΜΒΟΛΙΚΟΣ
α) Διερευνήσεις "να δείτε", ασκήσεις για να διευκολύνουν την επαφή	α) "αυθόρμητος" σχεδιασμός, οπτικό υλικό τεκμηρίωσης	α) Κατευθυνόμενη μορφή παιχνιδιού ρόλων (θέματα)	α) Συζήτηση για να συνοψίσουμε / επικυρώσουμε τις πληροφορίες που συλλέξαμε, την ομιλία του καθηγητή
β) Διερεύνηση σύμφωνα με το πλάνο παρακολούθησης, άσκηση δημιουργίας αντικειμένων από μισοκατεστραμένα προϊόντα, assemblage, ...	β) Προκαθορισμένο σχέδιο σύμφωνα με το περιεχόμενο / κώδικα που επιλέχθηκε, ανάλυση και ερμηνεία των επιλεγμένων εικόνων	β) παιχνίδια προσομοίωσης (ακολουθώντας ένα πρότυπο)	β) Αφηγήσεις (ακρόαση, ανάγνωση, γραφή) περισσότερων ή λιγότερο σύνθετων γεγονότων, γραπτή σύνθεση, αφήγηση από ένα μαθητή
γ) Ανασυγκρότηση (μίμηση, διατήρηση) μιας εμπειρίας για συγκέντρωση και μελέτη	γ) Γραφική και εικονική κωδικοποίηση περισσότερων ή λιγότερο πολύπλοκων γεγονότων (από άλλες γλώσσες, λεκτικές ή άλλες)	γ) Εκτέλεση σεναρίων (ανάλογα με το σχέδιο)	γ) Ορισμός των εννοιών, διατύπωση κρίσεων
δ) Πειραματισμός (με επιλεγμένους παράγοντες και εναλλαγή), μια άσκηση για να φανταστούμε, να σχεδιάζουμε, να δημιουργούμε αντικείμενα	δ) Σχηματισμός των εννοιών, χαρτών, διαδρομών, γεγονότων, ... σύμφωνα με γραφικές συνδέσεις (διοργανωτές της αντίληψης)	δ) Ανάλυση και συζήτηση για ένα παιχνίδι, προκειμένου να προσδιοριστούν οι κανόνες	δ) Αντανάκλαση στη γλώσσα, πρακτικές διαλογής, προκειμένου να προσδιοριστούν οι κανόνες
ε) Εξερεύνηση για τον έλεγχο προκαθορισμένων γνώσεων, ασκήσεων εφαρμογής, ελέγχου	ε) Σχηματισμός και έλεγχος της γνώσης και των προηγούμενων εμπειριών	ε) Προσομοίωση με στόχο την εφαρμογή και τον έλεγχο προηγούμενων γνώσεων και εμπειριών	ε) Εφαρμογή και έλεγχος των κανόνων (μεταγνώσεων) που έχουν μάθει προηγουμένως

DAMIANO E., *L'azione didattica. Per una teoria dell'insegnamento (L'action pédagogique. Pour une théorie de l'enseignement)*, Armando, Roma, 1993, pp. 213-228.

Ένα κοινό χαρακτηριστικό όλων των διαμεσολαβητών είναι η σχετικότητα τους: καθένας από αυτούς έχει τον δικό του τρόπο ανάκλησης της πραγματικότητας, αλλά κανένας δεν επαρκεί από μόνος του για να την καταλάβει πλήρως.

Η ενσωμάτωση των τεσσάρων τύπων διαμεσολαβητών είναι αυτό που καθιστά την παιδαγωγική δράση

ευέλικτη: κάθε διαμεσολαβητής έχει τα όριά του και λειτουργεί με μειώσεις, αλλά οι άλλοι παρεμβαίνουν επανεξισορροπώντας τα πράγματα και αντισταθμίζοντας αυτά τα όρια.

Επιπλέον, η ολοκληρωμένη χρήση των μοντέλων καθιστά δυνατή την προσαρμογή στα γνωστικά συγλ των μαθητών, ενώ παράλληλα ενθαρρύνει εκείνους που είναι λιγότερο παρόντες σε αυτά.

Επιπλέον, ο Damiano επιμένει στην ολοκληρωμένη χρήση όλων των διαμεσολαβητών κατά μήκος μιας μη γραμμικής τροχιάς, από το ενεργό έως το συμβολικό, αλλά αμφιλεγόμενο, δηλαδή που συνεπάγεται επιστροφή στους διαμεσολαβητές που βρίσκονται πιο κοντά την πραγματικότητα ακόμα και μετά την επίτευξη του πλέον απομακρυσμένου σημείου.

Πέραν της σπουδαιότητας των παιδαγωγικών μεσολαβητών, είναι χρήσιμο να επισημάνουμε πώς οι δραστηριότητες μπορούν να προταθούν από τον δάσκαλο σύμφωνα με διαφορετικά μαθησιακά μοντέλα:

- Παραδειγματική: παρατήρηση, ανάλυση φάσης, σχεδιασμός νέου έργου, εκτέλεση, αυτοαξιολόγηση.
- Απαγωγική ή ανακαλυπτική: προσδιορισμός κανόνων μέσω επίλυσης ενός προβλήματος.
- Επαγωγική: από την παρουσίαση των κανόνων στην άσκηση της αίτησης με άμεση ανατροφοδότηση.

4) Φάση επαλήθευσης

Προκειμένου να εξασφαλιστεί η διαμόρφωση της αξιολόγησης, δηλαδή η αξιολόγηση για τη μάθηση και όχι της μάθησης, ο εκπαιδευτικός θα προετοιμάσει διαφορετικές μεθόδους ελέγχου με βάση τα επίπεδα δεξιοτήτων.

Σε αυτή τη φάση, είναι επίσης σημαντικό να ληφθεί υπόψη η συναισθηματική πτυχή των τεστ επαλήθευσης προκειμένου να μειωθούν τα επίπεδα άγχους που μπορούν να επηρεάσουν τα αποτελέσματα των ίδιων των εξετάσεων.

Με αυτή την έννοια, μπορεί να είναι χρήσιμο να γνωστοποιηθεί η αναμενόμενη γνώση, να προταθούν τεχνικές μελέτης, να μοιραστούν και να προβλεφθούν οι στιγμές / χαρακτηριστικά των παραστάσεων, καθώς και τα κριτήρια αξιολόγησης, ενθαρρύνουν τους μαθητές να εκτιμήσουν την επιτυχία τους

Βιβλιογραφία

Θεωρητικό φύλλο πόρου : "Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες για Συμπεριληπτική Εκπαίδευση":

<https://www.istitutorousseau.net/istituto/pdf-pof/09-contratto-formativo.pdf>

<http://www.icmalalbergo.gov.it/wp-content/uploads/2014/01/I-MEDIATORI-DIDATTICI.doc>

<https://www.slideshare.net/OrnellaCastellano/i-mediatori-didattici>

<http://mediatorididattici.blogspot.it/2007/08/cosa-sono-i-mediatori-didattici.html>

<http://lascuola.it/nuovadidattica/it/home/mappe/1382696387986/1390908054991>